

САНАА ОҢОЖ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

№ 33 (8478). 2000 жыл. Кулун тутар 21 күнө. Оңтүрүнүлүк, Саяната—1 соок, 10 харчы.

Улуу төрүттөмө 70 сылыгар научнай-практической конференция

Кулун тутар 18 күнүгөр «Айылдаа» Сыйлаалык кишинер улуу төрүттөмө 70 сылыгар аякка чыгарып, научнай-практической конференция буолан ааста. Конференцияны кытаас кирип тылаан улуу ба-
дылааны социальнай боннуруостарга салбылаачы И. И. Яковлев арыйда. Хуусуут сайдыатын историк-
тар сийлестерин, улахан төрүттөмө-уустарын, үй-
дөрөгө муниципалубут баай үгөтөрдүгүн холобур-
дуан туруп, үгүскө үрөтөрүн, сайдыатын сүгүкөнүн,
көскилэ көрөтүн санаат.

—Билин бардыбыт—билиги дьоммут. Төрөбүт дойдубут, республикабыт чычирар сайдыарга, сахалы саха дөтөр туһугар туруулаан үлээбүт уонна үлэ-
ни сымдар чулуу үлэни дьоммут булаллар. Лингвист-уче-
най С. А. Новгородов, сурыйаачы С. С. Яковлев—Эрилик Эристини, партийнай, обществен-
най дентель Н. Д. Кривошанкин—Уот Субуруускай, уче-
най Г. И. Башарин, аатырбыт артиллерист Г. Д. Прото-
дьяконов, Социалистическай Үлө Герон Р. И. Комари-
нин, билилээх тренер Д. И. Коркин, улуу бичуоттаах
гражданин Г. Д. Ефимов уо.д.а. кур-
дук нөрөмөс дьоммут ааттара ааттана туруога.

Иван Иванович итинник этэн туран, бүгүгүнү кон-
ференция сыйлаан-соругун билиһинэрдэ. Улуу ис-
ториктин үрөтөн сурукка—бичккэ киллэрер сурук-
таан 47 киллээх комиссия тараппа үлээбүтэ. Эл-
бөх матырыйаал хомулдан чөмчүтүлүнэ. Олортон
сүрүн түбүмөх көмүрү сирдатар матырыйааллар бу
конференцияга дамылаат бадыатыннан итиннэрэл-
лэхтэрэ, ону сиргэ азын сыйларга норуот хайа-
ныабыатын араас салааларыгар таһарылаахтын
үлээбүт ветеранарытын чистахпыт дьэ. Били-
риилээх билилгиттэрин конференцияга кыттыланы
мы кэлбиттэр: 1950-үүс сылларга СССР райкомун
бисты секретарынан үлээбүт С. Н. Ноговицин,
педагогическай, партийнай үлө ветеран М. Е. Пер-
мяков, Дьомуускайга «Чурапчы» түмүү салайааччы-
та В. Е. Попов, Союз таһымыгар тийбэ билилгит
Эрилик Эристини аатынан колхоз 1960—1970 сс.

бырабыллыгытын председателе Р. А. Филиппов, 1960-үүс сылларга Ленин аатынан колхоз пред-
седателе Е. С. Никольев, историческай наука доктор-
а, профессор Г. Г. Макаров, сурыйаачы Н. Е. Фе-
досеев—Досе, Ил Түмөн депутаты А. И. Дьяков-
скай.

Барыта сэттэ дамылаат аарылына. «Боотуруускай
улуу төрүттөмө туһунан» СР төрөттөмө үгө-
лөөх үлэни К. К. Пермяков, «Чурапчыга Советскай
былаас олохтоотугун уонна гражданакай сирин туһу-
нан» профессор Г. Г. Макаров кыттылар. И. Д.
Кривошанкин—Уот Субуруускай олохун туһунан
«Имрдык уонна сымыйа» дьон дамылааты сурыйаачы
Н. Е. Федосеев итиннэрдэ. Сырдык олох, көрө
көскүл туһугар сорунулаахтын өхсүсүт, үлээбүт
кишини туох даҕаны бигэргэттэ сүөх холуунарын
салбана турарын уонна ону утары туох үлө кытты-
ларын көсөтө. Холбохталаах экирер сыйла-
рын туһунан В. Е. Васильев дамылаатта. Хантан
да күлүйүт сүөх, дьон-сиргэ сырдык көскүл туһу-
гар туруулаан туран күүрүлээхтин үлээбүтүгүн
билилгэтэ. Хоттаах сирин сыйларыгар Ийэ дойдуну
иниэр ыгык истөрүн чистахтын тылабүт Чурапчы
буойун улаатарын тустарынан СР үгөлөөх улуу-
таа, «Память киинэ» автордарынан бигэрдэрэ
И. М. Павлов көсөтө. 1942—1944 сс. хоту көлөрүл-
лүү трагедиятын туһунан дамылааты Россия Журна-
листарын союгу чилинэ Н. С. Ожелев итирдэ.
Улуусуут рынокка кирип 10 сыллаах социальнай-
экономическай сайдыатын, итинки соруктары тус-
тарынан улуу бадылыга А. А. Шадрин итиннэрдэ.

Күнүстөн киһи уус-уран самодеятельность, кыт-
тылаахтарын күүстөрүннэ эрдэ концерт буолла.
Дамылааттар сүмүлэриннэ тыл этиниттэр 7 киһи
кытылына, үгүс сонун санаалар итиннэрдэ. Кирип
итинлэргэ рекомендация ылынан конференция үлэ-
тин түмүктэтэ.

Р. СЕНЯКОВА.

В. В. ПУТИН ИНИН КУОЛАСТЫАН— ДОЙДУН ДЫЛБАТЫН БЫНААРЫАН

Азын сүбүстэ улуу дамылаатын астывай сый-
лаахтар РФ Президентигэр кандидат, билигин ил
дуоһунас баарынан төлөрөтү В. В. Путин ил-
кылаах киһитэ, «АПРОСА» компания генеральный
директора В. А. Штырова кытта быбардааччылар
көрсүһүлэрэ буолла.

Көрсүһүүгө кандидат улуустангы штабын началь-
нига К. Ф. Оконешников салайан кытта. Кинилэ
кэлэ илэр быбарга туйуулаах кандидаты аста-
нылаахын туругар тохтоон туран, тыла бастаахын
В. А. Штырова бигэр. Вячеслав Анатольевич В. В.
Путин быбарынан алаан-мынан дыриктэммитин,
дойду кылаабатын бынаарга сүрүн күүһү уура-
рын, элбэ дойдохтообукка эл дамылаан дыриктэ-
танын, республикалары күүрүлээхтэ кубулу-
таага провакация буоларын, СР уонна РФ Прати-
тельстволара тугарбит Федеральнай Дуолабардара
күүһүгэр баарын уонна итинки өттүгэр республика-
быт туһугар үлээбүтүн, премьер-министртин
олорон дойдуга киһи салайык көмүгөр итиннэр
кэмэйдэрэ улаахтыын, бу быстах көстүү буолбатар-
дын, Чечни сиринтэ киһи норуотун утары буолбаны,
норуоттар икки ардыларынаагы террористары утары
туһулаахтыын, СР Президентэ М. Е. Нахалев уонна
киһи республикабыт социальнай, экономическай,
культурнай, политическай боннуруостарын бынаары-
та В. В. Путин кытта хаста да көрсүбүтүн, ол
көрсүһүлэргэ сөптөөх өйбүлү кыттыларын итин-
нэрэн туран, быбардааччылары РФ Президентигэр
бары өттүнэ төлөрү итиннэ сүөс-сөптөөх санаай
сөптөөх кандидат В. В. Путин итин куоластарын
бигэрлэриттэр ыгырда.

В. А. Штырова Г. А. Яковлев—«АПРОСА» компа-
ния вице-президента, С. В. Лыткин—«АПРОСА» ком-
пания куттал сүөх буолуутугар управлениетин на-
чальнига, Е. А. Борисов—тыла хайаайыстыбатын уон-
на сөптөөх итиннэ, «Тыла сир» общественнай-
политическай хамсаахы салайааччыта, И. Д. Сем-
илов—«Якутскэнерго» директорларын сөптөүн пред-
седателе, В. А. Нахалев—«Сахадороти» холбохун ге-
неральный директора, Ил Түмөн депутаты арылаан
сыраттылар уонна быбардааччылары кытта бийэ-
ларын санааларын үлэниһиллэр. Бу көрсүһүүгө тыла
этэччилэр билилгиттэрин курдук, үгэ салайаач-
чылар кэлбиттэр, олохтоох итиннэ кыттыланы
кылаа дьэ сөп. Аны муһунах бигэр сүрүн үгэ-
нигэр тохтоотоххо, республикага саха тыла сөптө-
нэ государтвенный тылаан билилгитин туран, ол
эрэриг нуучча тылаах В. А. Штыровтаа ураты бигэр
да итин сүөхүн үрдүнэ, нууччалык тылаан бар-
дыта көрсүһүүгө улаахтыын сымсатта. Биллэрин
курдук, В. А. Штыров СР вице-президенти олохтох
саха тылын борс үрөтүннэ уонна бийэ Саха сир-
ин төрүт олохтоого, сокуону улаастылар киһи, олох
сөччө өмүсүгө сүөхэ эбитэ буолуо. Көрсүһүү бол-
дуруттан ланна хойутаан сабаланын, бигэрэ мк-
таран аанын көсөтүн тахсыбата.

Г. ПОПОВ.

Кулун тутар 18 күнүгөр Хатылыга сана тиле оскуола аһыллыта билилгитинэ.

Дьоро күнү билилгитин элбэх киһи муһуна—улуу салайааччылар, оскуолаар директордара, выпуск-
никтар, олохтоохтор. Салайааччы тардылаахтыг
гиттэ өттүлүбүт аал уоту алтысчыт Иван Доро-
гунов сахалык национальнай көстүүмүгө армал-
дыттары кытта кирип алааста, айах тутта.

Бигэр ааһы туора тардылаахтыг аалай кылаа
аһыттан итиннэ бадылыга У. Н. Атласова, оскуо-
ла директора К. К. Чичагинаров, оскуола тугу үрө-
түннэ, президентэ Дима Попов быстылар.

Оскуола икки этэстэ, манан кафелина өмүсөх
аһылуумунан тэлтэммит муосталаах, кыһа-куот
кылаастараах. Итиннэ этэстэ аһылуун-бадылыга Ту-
фанра уонна Дьом Дорогуновтар урууларын быста-
таах элбэх киһи бигэрлэстэн тарта. Атын хоско
кыһылыг уус тарбахтаахтара—урууларын Николей
Колесов, тугулаат Анна Бахарова олохторугар туруо-
рулуубуттар. Хатыла аһыт далаар хотуттара—кы-
бит дьому сиргэйдэх алааһынан, итин үгүтүх ки-
йикин, сахалыктынан кыһылуунтар.

Күнүс 3 чаастаа Култура дьэтигэр көлөрүлэр
көрсүһүлэрэ кыттылына. Оскуолаах 1952—1965 сс.
бүтүрүлгүт ааттарынан тыла СР үгөлөөх энергетик
П. И. Прокофьев эттэ.

—Быкайыкаах «олор бигэрлэстэн 3 км тийичи
Лахалдыахтын үрөтүннэ. Астаах тыла да кы-
рыныччык буоллар, ол туһунан толкуйдаат эйиби.
Билигин очулорго үрөтүннэ бары үлэни-хы-
сы сымдыбыт, үрөтүннэ.—Дьэ Поликарп Пав-
лович уонна үрөтүннэ оскуолатыгар махтана. Итин-

ХАТЫЛЫГА—САҢА ОСКУОЛА

төн салгы сыйларынан бигэрлэстэн көлөрүлэр
тахсан бигэрлэстэн ахтыларын өлөрүлэр.

Салгы бу били күнү баттаа күн сирин көрбүт
«Дойдун итиннэ Хатылы» дьон киһигэ презентация
буолла. Хатылы кыһылыгын историктин көмүгөр
кыһа тахсытыгар 8 кыһаах комиссия үлээбүт.
Киһи председателе Д. И. Чечубуот уонна комиссия
чилинэ З. А. Кузьмин «Дойдун итиннэ Хатылы» су-
рулуубут төрүтүн итиннэрдэ.

Киһи 5 чаас аһылыга сана тиле оскуола аһыл-
лытыгар аһылаах бигэрлэстэн. Билилгит ба-
дылыга У. Н. Атласова оскуола тугулауутугар кы-
һылыг улаахтыын көмүсүтүн билилгитэ. Хаты-
лы олохтоохторо сана оскуола тугулауутугар ити-
риилэ, ким этинэ, итин тугу матырыйаалынан—
беритэ 358 тыл солкубуйдаагы көмүсүтүт. Ула-
на Николасина улахан көмүгөр өлөрүт «Чурапчыга-
рострой» (начальник К. К. Павлов), үлэнигиттэр,
улуу дамылаатын бадылыгар А. А. Шадринна на-
һылаах олохтоохторун, дамылаатын ааттарынан
Махтал суруктары туттарда.

Улуу дамылаатын бадылыга А. А. Шадрин бүгү-
нү курдук үп-харчы кырыныччык көмүгөр манан бигэр
дөт тугуулары итиннэ кылаа ураты уустугун, и-
тиннэ бигэрлэстэн көмүгөр сүөх кылаабатын били-
лгитэ.

Итиннэ салгы эрдэ тылары СР Үрөтүн ми-
нистерствотун тугууга отделын начальнига Р. Г. Ан-

дросова, СР Тугууга уонна архитектурага министр-
ствотун директигын директорун 1 салбылаачы С.
В. Никитин, улуустары үрөх управлениетин на-
чальнига М. А. Никифоров уо.д.а. этилэр. Быра-
һыныах бигэр били түгүннэ стипендиалары олох-
тоотун буолла. Хатылы оскуолатыгар ор сылларга
директориан үлээбүт РСФСР норуотун үрөтүн
туйууна П. И. Федоров аатынан стипендияны
аймахтара олохтооттар. Ону кыһа Татьяна Петров-
на Карпова итиннэрдэ уонна тугулаууту докүмө-
ну туттарда. Итиннэ стипендияны сиринтэ үс уолун
манан З. П. Собакин сирин М. С. Авинодова
олохтоот. Захар Прокофьевич үс уолларынан итин,
үс сирин толоруугар охтубуттара. Бигэрлэстэн, Сэмэ
Захарович, сиринтэ тылааннаах эригитэн бараа бигэр
эдр сааһыгар элбүтэ. Киһи өлөрүтэ Мария Никити-
нина эдркээн бигэр өлөрүтэ аһылаан сөптөөх кы-
һылыг олохтооттар. Билигин Мария Семеновна рес-
публика Тыатин хайаайыстыбатын министерствотугар
кылаабынай бухгалтерынан үлэлиэр. Киһилэр
Кыһына 55 сылынан Болот Боотур аатынан Хатылы
орто оскуолатыгар З. П. Собакин аатынан стипенди-
ны олохтооттар. Көлөрүлэр сибастары салбаныр.

Бырааһыныагы «Айа» ансамбль, минстер Балктер
(В. Федоров) аһылаара, көрдөрө-нардара итиннэрдэ.

М. СИДОРОВА.

